

Beata Ordakowska-Szumaska

Specyfika nauczania-uczenia się w zakresie analizowania i wykorzystania informacji w edukacji wczesnoszkolnej

Beata Ordakowska-Szumaska

Specyfika nauczania-uczenia się w zakresie analizowania i wykorzystania informacji w edukacji wczesnoszkolnej

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Warszawa 2025

Konsultacja merytoryczna

Beata Kotarba

Wydział Kształcenia Ogólnego i Kompetencji Cyfrowych

Redakcja i korekta

Magdalena Bogdańska-Maciak

Projekt okładki, layout,

redakcja techniczna i skład

Barbara Jechalska

Fotografia na okładce: © tuulijumala / Photogenica, © jntvisual / Photogenica

ISBN 978-83-68584-30-1

© Ośrodek Rozwoju Edukacji

Warszawa 2025

Wydanie I

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

tel. 22 345 37 00

www.ore.edu.pl

Spis treści

1. Rozwijanie umiejętności wyszukiwania, porządkowania i selekcjonowania informacji z różnych źródeł	5
1.1. Czy rozwijamy tylko kompetencje matematyczne?	5
1.2. Jak uniknąć zagrożeń w sieci?	5
2. Analizowanie i wykorzystywanie informacji w edukacji wczesnoszkolnej – zmatematyzowane teksty	7
2.1. Jak rozpoznać zmatematyzowany tekst?	7
2.2. Po co nam pytania?	9
3. Strategie wspierające kształcenie umiejętności rozumienia prostych tekstów informacyjnych, wyodrębniania z nich najważniejszych informacji i formułowania wniosków	10
3.1. Od czego rozpocząć naukę analizowania i wykorzystywania informacji?	0
3.2. Praca indywidualna czy w grupach?	12
3.3. Jak połączyć aktywność fizyczną z nauką analizowania tekstu?	12
3.4. Rozumienie tekstu – fakt czy dynamiczny proces?	13
4. Przykładowe czynności, materiały i narzędzia wspierające rozwój umiejętności czytania ze zrozumieniem	14
4.1. Nauka segregowania informacji	14
4.2. Nauka wskazywania najważniejszych elementów	14
4.3. Nauka wskazywania sedna, nazywania	14
4.4. Formułowanie (ustne/pisemne) pytań do przeczytanego tekstu	14
5. Efekty uczenia się analizowania i wykorzystywania informacji w edukacji wczesnoszkolnej	16
Bibliografia	17

1. Rozwijanie umiejętności wyszukiwania, porządkowania i selekcjonowania informacji z różnych źródeł

1.1. Czy rozwijamy tylko kompetencje matematyczne?

Kształtowanie umiejętności wyszukiwania informacji i czytania ze zrozumieniem zmatematyzowanych tekstów to niezwykle ważny element edukacji matematycznej w szkole podstawowej i na dalszych etapach nauki. Dotyczy to informacji pozyskiwanych z różnych źródeł, m.in. z książek, atlasów czy internetu, a także zwrotów oraz komunikatów, w których do opisu zjawisk używamy liczb lub logicznych zasad.

Chodzi o rozwijanie nie tylko kompetencji matematycznych, ale i ogólnych umiejętności językowych oraz krytycznego myślenia. W ten sposób zaczynamy spajać ze sobą zagadnienia i umiejętności, które naturalnie się uzupełniają.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych z 2017 roku¹ wśród najważniejszych umiejętności rozwijanych u dzieci wymienia poszukiwanie, porządkowanie, krytyczną analizę oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł. „Czytanie jako umiejętność rozumienia, wykorzystywania i refleksyjnego przetwarzania tekstów, w tym tekstów kultury, to jedna z najważniejszych umiejętności zdobywanych przez ucznia w procesie kształcenia”².

1.2. Jak uniknąć zagrożeń w sieci?

Dzisiejsza szkoła ma między innymi przygotować uczniów do dokonywania świadomych i odpowiedzialnych wyborów podczas korzystania z zasobów dostępnych w internecie. Rolą nauczycieli jest więc – już od wczesnego etapu edukacji – systematyczne kształtowanie kompetencji uczniów w zakresie bezpiecznego poruszania się w przestrzeni cyfrowej oraz wyposażenie ich w narzędzia do krytycznej analizy informacji znajdujących w sieci.

Edyta Gruszczyk-Kolczyńska i Ewa Zielińska zwracają z kolei uwagę na potrzebę wspierania rozwoju poznawczego uczniów poprzez pracę z tekstem³. Zgodnie z podstawą programową w zakresie tego obszaru uczniowie powinni opanować:

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej, Dz.U. z 2017 r. poz. 356.

² Tamże, s. 12.

³ Zob. Gruszczyk-Kolczyńska E., Zielińska E., (2013), *Nauczycielska diagnoza edukacji matematycznej dzieci. Metody, interpretacje i wnioski*, Warszawa: Nowa Era.

- „umiejętność czytania na poziomie umożliwiającym samodzielne korzystanie z niej w różnych sytuacjach życiowych, w tym kontynuowanie nauki na kolejnym etapie edukacyjnym i rozwijania swoich zainteresowań;
- umiejętność stawiania pytań, dostrzegania problemów, zbierania informacji potrzebnych do ich rozwiązania (...);
- umiejętność czytania prostych tekstów matematycznych, np. zadań tekstowych, łamigłówek i zagadek, symboli”⁴.

W praktyce oznacza to, że w zakresie czytania tekstów matematycznych uczniowie powinni opanować sztukę układania zadań i ich rozwiązywania, a tworzenie łamigłówek matematycznych – samodzielnie lub w małych grupach – nie powinno sprawiać im problemów. Mogą do tego wykorzystywać m.in. proste aplikacje typu [Jakdojade](#), [Rozkład-PKP](#) czy [Google Maps](#).

Nauka czytania map i planów wzmacnia spostrzegawczość i orientację przestrzenną, rozwija kompetencje matematyczne – umiejętności posługiwania się skalą, wyznaczania i odczytywania kierunków geograficznych. Uczy także rozumienia informacji wizualnych i przygotowuje do życia codziennego – ułatwia planowanie podróży, orientację w terenie, rozumienie przestrzeni miejskiej i korzystanie z nowoczesnych technologii (np. map cyfrowych). Praca z legendą ułatwia młodszym uczniom odczytywanie informacji, a na kolejnych etapach nauki pozwala na tworzenie map i planów z użyciem symboli.

⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej..., dz. cyt., s. 33.

2. Analizowanie i wykorzystywanie informacji w edukacji wczesnoszkolnej – zmatematyzowane teksty

2.1. Jak rozpoznać zmatematyzowany tekst?

Zmatematyzowane teksty zawierają elementy matematyczne, np. dane liczbowe, wzory, wykresy czy tabele. Opisują sytuacje rzeczywiste, co – zgodnie z realistyczną koncepcją nauczania – może mieć wpływ na pobudzanie aktywności emocjonalnej dzieci oraz dostarczanie im wiedzy o otaczającym świecie⁵. Często wymagają od uczniów przekształcenia treści słownej na język matematyczny, np. na działania arytmetyczne.

Przykładowe teksty użytkowe, dostępne w formie papierowej lub cyfrowej:

- ogłoszenie,
- zaproszenie,
- list,
- komiks,
- przepis kulinarny,
- menu,
- cennik,
- rachunek,
- rozkład jazdy,
- bilet,
- mapa,
- plan,
- oferta biura podróży.

⁵ Zob. Siwek H., (2004), *Kształcenie zintegrowane na etapie wczesnoszkolnym*, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej.

OD ZIARNA DO CHLEBA

1. W gazecie ukazało się ogłoszenie. Przeczytaj je i napisz odpowiedzi na pytania.

**ZAPRASZAMY DO NOWEJ PIEKARNI
CZTERY ZBOŻA
PRZY UL. POLNEJ 7.**

**U NAS KUPISZ ŚWIEŻE, ZDROWE,
PYSZNE PIECZYWO, CIASTA I CIASTEČKA.**

PIEKARNIA CZYNNA:
od poniedziałku do piątku
w godz. od 9:00 do 17:00

a. Ile dni w tygodniu jest czynna piekarnia?
.....

b. Ile godzin dziennie jest czynna piekarnia?
.....

c. Ile godzin w tygodniu jest czynna piekarnia?
.....

2. Specjalnością piekarni CZTERY ZBOŻA jest chlebek postny. Oto przepis.

Składniki (dla 3 osób):
– 8 dag masła;
– 8 dag cukru;
– 5 dag mąki;
– 5 dag mielonych migdałów;
– 2 jajka;
– szczypta soli.

1) Utrzeć 75 g masła z cukrem.
2) Do gładkiej masy dodać mielone migdały.
3) Dodawać po jednym jajku, ciągle mieszając.
4) Dodać mąkę i szczyptę soli.
5) Ciasto wyrobić na gładką masę.
6) Resztą masła wysmarować formę.
7) Piec ciasto 40 minut w nagrzanym piekarniku.

a. Zapisz w dekadramach i gramach wagę składników potrzebnych do upieczenia chlebka postnego.

– masło

 dag =

 g

– cukier

 dag =

 g

– mąka

 dag =

 g

– migdały

 dag =

 g

33

Ilustracja 1. Ogłoszenie (źródło: Białobrzaska J., Ordakowska-Szumaska B., Wierzbicka K., (2003), *Ja, Ty – My. Podręcznik. Klasa trzecia*, Warszawa: Didasko)

W PRACOWNI ARTYSTY

72 OBRAZY!

ZAPROSZENIE!

Uroczyste otwarcie w piątek - 20 marca, o godz. 17:00.

Zapraszamy na klasową wystawę obrazów „Sztuka geometryczna”. Galeria klasy III czynna od 23 do 31 III (w dni powszednie), podczas przerwy.

- kl. I-II – po 2. lekcji
- kl. III – podczas przerwy śniadaniowej
- kl. IV-VI – po 6. lekcji

Zwróćcie uwagę, co charakteryzuje nasze obrazy. UWAGA! KONKURS Z NAGRODAMI!

Rozkład lekcji:

1) 8:00 – 8:45
2) 8:50 – 9:40
3) 9:50 – 10:35
4) 10:55 – 11:40
5) 11:50 – 12:35
6) 12:45 – 13:30
7) 13:55 – 14:40

przerwa śniadaniowa
przerwa obiadowa

1. Kiedy nastąpi uroczyste otwarcie wystawy?
Odp.:

2. Wymień dni tygodnia, w które uczniowie kl. I-VI będą mogli zwiedzać galerię. Ile to dni?
Odp.:

3. Każdy uczeń klasy III przygotował na wystawę po 4 obrazy. Ilu uczniów jest w klasie III?
.....

4. W jakich godzinach mogą odwiedzać wystawę uczniowie:
a. klas I-II; b. klasy III; c. klas IV-VI?
.....

5. Ile łącznie minut mogą spędzić w galerii uczniowie klasy III podczas wszystkich dni trwania wystawy. Ile to godzin?
.....

Ilustracja 2. Zaproszenie (źródło: Białobrzaska J., Ordakowska-Szumaska B., Wierzbicka K., (2003), *Ja, Ty – My. Podręcznik. Klasa trzecia*, Warszawa: Didasko)

2.2. Po co nam pytania?

Warto zadawać dzieciom pytania i proponować zadania, które posłużą do rozwiązywania konkretnych problemów matematycznych z wykorzystaniem danych zgromadzonych w tekście. Pomoże to nauczyć je wyszukiwania potrzebnych informacji.

Kolejnym etapem budowania umiejętności czytania ze zrozumieniem, czyli kształtowania jednej z podstawowych kompetencji XXI wieku, jest zaplanowanie działań, które umożliwią uczniom konstruowanie własnych pytań/zadań.

Czytanie i tworzenie instrukcji do gier lub innych zadań to ważny krok w nauce analizowania i wykorzystywania informacji w edukacji wczesnoszkolnej. Pracę z dziećmi należy poprzedzić wspólnym czytaniem instrukcji⁶, najlepiej przed rozpoczęciem rozgrywek na zajęciach. Można także wykorzystać dostęp do internetu podczas zajęć z obszaru edukacji informatycznej.

Oto przykładowe pytania, które mogą wspomóc naszych podopiecznych na początku wyszukiwania najważniejszych informacji podanych wprost:

- Ilu graczy może brać udział w grze?
- Kto rozpoczyna grę?
- Ile jest elementów w jednym kolorze?

Kolejne pytania mogą wymagać znalezienia co najmniej dwóch informacji, połączenia ich ze sobą i wykonania obliczeń, np.:

- Ile pól pozostanie pustych, jeśli każdy z graczy umieści na planszy wszystkie swoje elementy?
- Jeżeli zaplanowano trzy rozgrywki, to co najmniej ile czasu trzeba na nie przeznaczyć?

Po serii pytań i odpowiedzi warto przejść do formułowania przez uczniów pytań własnych (najlepiej w grupie). Nauczyciel może poprosić: „Zaproponujcie co najmniej dwa pytania dla innej grupy”.

Dlaczego tworzenie pytań jest ważne? Badaczki Annemarie Sullivan Palincsar i Ann Brown wskazują na znaczenie strategii aktywnego czytania – takich jak przewidywanie, zadawanie pytań, podsumowywanie i wyciąganie wniosków – w rozwijaniu umiejętności rozumienia tekstu. „Kiedy uczniowie są zachęceni do zadawania pytań i przewidywania, co może nastąpić w tekście, rozwijają swoje zdolności do aktywnego przetwarzania informacji”⁷.

Ostatecznie dzieci mogą tworzyć własne instrukcje do gier planszowych projektowanych na zajęciach, dzięki czemu łatwo będzie zintegrować różne rodzaje edukacji: polonistyczną, plastyczno-techniczną i matematyczną.

⁶ Przykładowa instrukcja gry: Maluchy.pl portal dla rodziców [dostęp: 23.10.2025].

⁷ Palincsar A.S., Brown A.L., (1984), *Reciprocal teaching of comprehension-fostering and comprehension-monitoring activities*, „Cognition and Instruction”, 1(2), s. 132.

3. Strategie wspierające kształcenie umiejętności rozumienia prostych tekstów informacyjnych, wyodrębniania z nich najważniejszych informacji i formułowania wniosków

3.1. Od czego rozpocząć naukę analizowania i wykorzystywania informacji?

Symbole graficzne, takie jak piktogramy, wspierają rozumienie tekstu dzięki podwójnemu kodowaniu. Cenną pomocą w nauce analizowania i wykorzystania informacji są materiały zgromadzone w pakiecie *Gramy w piktogramy*⁸ – część dla klas I–III została opracowana przez Małgorzatę Żytko, Małgorzatę Sieńczewską i Mirosława Dąbrowskiego z Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Warszawskiego.

1. Połącz w pary rysunki i ich opisy.

	Dwa żółte owoce leżą obok siebie. Winogrona leżą pomiędzy jabłkiem i gruszką, a cytryna na lewo od gruszki.
	Z brzegów leżą jabłko i gruszka, a między nimi cytryna i kiść winogron. Cytryna leży na prawo od jabłka i na lewo od winogron.
	Z lewej strony leży gruszka, z prawej brzoskwinia, a w środku śliwka i jabłko. Śliwka leży pomiędzy gruszką a jabłkiem.
	Jabłko leży obok gruszki. Winogrona leżą pomiędzy gruszką i brzoskwinia. Gruszka leży na prawo od jabłka.

Ilustracja 3. Połącz w pary (źródło: [Projekt Piktografia](#) [dostęp: 23.10.2025])

Już od pierwszej klasy można rozwijać umiejętność interpretacji danych przedstawionych graficznie – odczytywać wykresy i diagramy, wybierać dane z zestawień tabelarycznych.

⁸ Pakiet edukacyjny *Gramy w piktogramy*: [Projekt Piktografia](#) [dostęp: 23.10.2025].

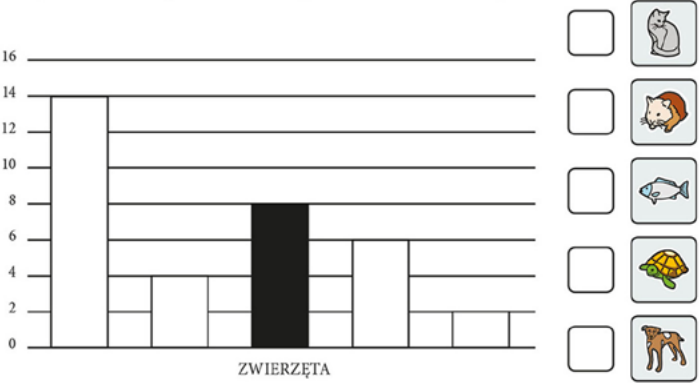
W prezentowanym niżej materiale ćwiczeniowym dla dzieci pojawiają się określenia „o 2 więcej” i „2 razy więcej”, co w praktyce pozwala im stopniowo zamieniać język potoczny na działania matematyczne: „+ 2”, „• 2”.

1. Skorzystaj z tabeli i odpowiednio pokoloruj słupki wykresu oraz oznaczenia przy obrazkach zwierząt. Na podstawie wykresu uzupełnij brakujące dane w tabeli.

Tabela. Zwierzęta hodowane przez uczniów z klasy II

nazwa zwierzątka					
liczba wyborów		14		4	2
kolor słupka	brązowy	czerwony	czarny	niebieski	zielony

Wykres. Zwierzęta hodowane przez uczniów z klasy II

2. Zaznacz kółkiem odpowiedni obrazek zwierzątka.

W klasie II dzieci hodują 2 razy więcej niż

Uczniowie klasy II hodują o 2 więcej niż

3. Ile razem zwierząt hodują dzieci z klasy II ?

.....

Jakich zwierząt jest więcej: kotów i chomików czy kotów, żółwi i ryb?

.....

Ilustracja 4. Zbieramy dane w naszej klasie i szkole – czyli o tym, jak się tworzy wykresy słupkowe (źródło: [Projekt Piktografia](#) [dostęp: 14.01.2026])

Warto przygotowywać zadania, które motywują dzieci do zbierania danych, np. o posiadanym zwierzęciu domowym, ulubionym kolorze czy numerze buta. Uczniowie mogą w ramach tej aktywności tworzyć własne wykresy i umieszczać dane w tabelach.

Poczucie sensu nauki wzmacnia w uczniach praca na rzeczywistym materiale – rozwiązywanie zadań opartych na prawdziwych sytuacjach życiowych i elementach użytkowych (jak np. rachunki, bilety, rozkłady jazdy czy ogłoszenia).

Dzieci uczą się analizy i dzielenia tekstu na części. Wyszukują dane istotne i pomijają te, które nie są im potrzebne do rozwiązania problemu. Szukają zależności pomiędzy zgromadzonymi danymi.

Rola nauczycieli sprowadza się początkowo do zadawania pytań kierunkowych: „Co już wiemy?”, „Czego mamy się dowiedzieć?”, „Jakie informacje są potrzebne?”, „Czy są tu zbędne informacje?”.

3.2. Praca indywidualna czy w grupach?

Dużą rolę w kształtowaniu umiejętności rozumienia tekstów informacyjnych odgrywa również praca w parach lub małych grupach. Wspólna analiza tekstu czy danych sprzyja budowaniu strategii rozumienia i wspólnemu rozwiązywaniu problemów.

Po przeczytaniu tekstu uczniowie mogą opowiedzieć go własnymi słowami, sparafrazować – najlepiej najpierw w parach (to szczególnie ważne w przypadku osób nieśmiałych lub dzieci obcokrajowców słabo posługujących się językiem polskim), a następnie na forum. Dzięki temu będą rozwijać umiejętność rozumienia sensu informacji i formułowania wniosków.

Jednym z najskuteczniejszych narzędzi w nauce rozumienia tekstów informacyjnych jest technika „czytam – myślę – odpowiadam”, która pozwala uczniom zrobić „stopklatkę” i wydobyc to, co jest najważniejsze w przeczytanym fragmencie⁹. To sposób na aktywne przetwarzanie tekstu i skłanianie dzieci do myślenia na każdym etapie czytania.

3.3. Jak połączyć aktywność fizyczną z nauką analizowania tekstu?

Uważność w analizowaniu tekstu warto kształtować w powiązaniu z zabawami ruchowymi. Nauczyciel może przeczytać tekst, a później sformułować twierdzenie zgodne lub niezgodne z prawdą. Zadanie uczniów może polegać na wykonywaniu ustalonych ruchów, np. podskoku – jeśli zdanie jest prawdziwe – i tupnięcia, jeśli zdanie jest fałszywe.

Takie ćwiczenie warto zastosować, kiedy zamierzamy w trakcie zajęć podnieść poziom energii w grupie. Jeśli chcemy dzieci wyciszyć, możemy poprosić je o przesuwanie się w ciszy o krok do przodu, jeśli przeczytane zdanie jest prawdziwe, oraz o krok do tyłu, jeśli zdanie jest fałszywe. Takie zadania ruchowe pozwalają sprawnie monitorować poprawność odpowiedzi wszystkich uczniów.

⁹ Zob. Bator E., (2016), *Jak pracować z tekstem? Czytanie ze zrozumieniem, interpretacja, tworzenie wypowiedzi*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe.

Naukę analizowania tekstu wspierają nawet proste czynności, np. podkreślanie kolorowymi kredkami (przy okazji klasyfikowanie) kluczowych informacji czy zaznaczanie liczb lub informacji o bohaterach, miejscach i czasie wydarzeń. Tworzenie osi czasu, na której dzieci zaznaczają kolejność wydarzeń, tworzenie map myśli – czyli łączenie elementów mających ze sobą związek – ułatwia rozumienie ciągu przyczynowo-skutkowego.

3.4. Rozumienie tekstu – fakt czy dynamiczny proces?

Rozumienie tekstów to ciąg czynności, w których odbiorca rozpoznaje słowa i nadaje im znaczenie w kontekście całego tekstu oraz posiadanej wiedzy. Proces ten zależy od wielu czynników i jest omawiany w literaturze dotyczącej psychologii edukacji, pedagogiki, a także nauk kognitywnych.

Jerome Bruner w swojej pracy o teorii poznania wskazuje, że uczenie się oparte jest na interakcji pomiędzy treścią tekstu a wcześniejszymi doświadczeniami ucznia¹⁰. W kontekście edukacji wczesnoszkolnej proces ten ma szczególne znaczenie, ponieważ dzieci na tym etapie kształtują swoje podstawowe zdolności analityczne.

Podobne stanowisko prezentuje Keith Stanovich, dla którego rozumienie tekstu jest dynamicznym procesem interakcyjnym¹¹. Wymaga ono nie tylko dekodowania słów, ale również wyciągania wniosków i interpretowania treści.

Znaczenie umiejętności językowych i kognitywnych w procesie przetwarzania informacji podkreśla także Catherine Snow¹². Według niej „czytanie to proces, który wymaga nie tylko rozpoznawania słów, ale także ich integracji z wiedzą, którą posiadamy na temat świata”¹³.

W procesie analizowania i wykorzystywania informacji nie sposób pominąć weryfikacji wyników. Od początku nauki warto wyrabiać nawyk sprawdzania, czy rozwiązanie pasuje do kontekstu zadania i czy z niego wynika.

¹⁰ Zob. Bruner J.S., (2006), *Kultura edukacji*, Kraków: Universitas.

¹¹ Zob. Stanovich K.E., (1980), *Toward an interactive-compensatory model of individual differences in the development of reading fluency*, „Reading Research Quarterly”, 16(1), s. 32–71.

¹² Zob. Snow C.E., (2002), *Academic literacy and the challenge of reading for learning about science*, „Science”, 298(5602), s. 259–263.

¹³ Tamże, s. 13.

4. Przykładowe czynności, materiały i narzędzia wspierające rozwój umiejętności czytania ze zrozumieniem

4.1. Nauka segregowania informacji

Uczniowie pracują z zestawem gotowych sformułowań. Mają wybrać te, które zawierają kluczowe informacje z tekstu. Mogą też zaznaczyć informacje kolorem zgodnie z przyjętym kodem (np. na zielono – najważniejsze, na niebiesko – dodatkowe, a na czerwono – zbędne).

4.2. Nauka wskazywania najważniejszych elementów

Uczniowie uzupełniają schematy (np. mające postać tabeli) na podstawie przeczytanego tekstu. Pytania nagłówkowe schematów („Kto?“, „Co?“, „Gdzie?“, „Kiedy?“, „Dlaczego?“) ułatwiają wskazanie kluczowych informacji, stopniowe dostrzeganie sensu i zależności. Pozwalają także ocenić, co jest ważne, co jest przyczyną, a co skutkiem.

4.3. Nauka wskazywania sedna, nazywania

Uczniowie zapisują kluczowe frazy (np. „Ważne“, „Do wyjaśnienia“) lub umowne symbole (np. „!“, „?“) na samoprzylepnych karteczkach. Tym samym stosują strategię „czytania z zakładkami“, która sprzyja lepszemu rozumieniu treści¹⁴.

4.4. Formułowanie (ustne/pisemne) pytań do przeczytanego tekstu

Przykładowe zadanie: Z dworca Toruń Główny musicie dotrzeć do dworca Bydgoszcz Główna.

Krok 1: Przeanalizujcie mapę [Google Maps](#) [dostęp: 29.10.2025]) i odpowiedzcie na podane niżej pytania:

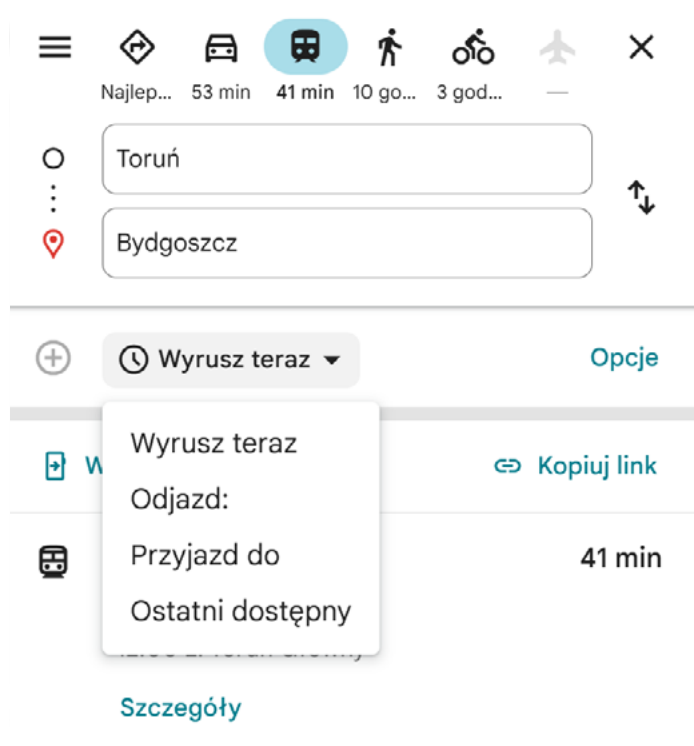
- O której godzinie najpóźniej możecie wyruszyć pociągiem z Torunia, aby dotrzeć do Bydgoszczy tego samego dnia?
- Która z proponowanych tras samochodowych ma najmniejszą długość?
- Ile czasu może zająć podróż rowerem? Od czego to zależy?

Krok 2. Zaproponujcie co najmniej dwa własne pytania dotyczące mapy.

¹⁴ Por. Więckowski T. (red.), (2019), *Strategie uczenia się i nauczania. Poradnik dla nauczycieli*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji.

Ważne! Nauczyciel powinien zwrócić uwagę uczniów na aktualizację wyświetlanych połączeń w internecie oraz na to, że za każdym razem, kiedy włączają aplikację z trasą, widzą połączenia komunikacyjne odnoszące się do aktualnej godziny otwarcia mapy.

Należy omówić z uczniami wybór odpowiedniej opcji z rozwijanego menu, np.: „Wyrusz teraz” lub „Przyjazd do”.

Ilustracja 6. Trasa, zrzut mapy (źródło: [Google Maps](https://www.google.com/maps))

Pierwszym etapem pracy z mapą interaktywną powinno być wyjaśnienie znaczenia poszczególnych ikon i piktogramów. Potem można przejść do ćwiczeń, które pozwolą na przetestowanie działania aplikacji.

5. Efekty uczenia się analizowania i wykorzystywania informacji w edukacji wczesnoszkolnej

Co zyskują uczniowie dzięki nauce pracy z tekstem?

- Rozwijają logiczne myślenie.
- Ćwiczą porządkowanie informacji.
- Stopniowo rozpoznają wiarygodne źródła.
- Potrafią wskazać najważniejsze wiadomości.
- Pogłębiają umiejętności czytania i rozumienia tekstu.
- Ćwiczą koncentrację i cierpliwość w wyszukiwaniu, analizowaniu i porządkowaniu informacji.
- Skutecznie kształtują kluczowe umiejętności społeczne, takie jak zdolność do sprawnej współpracy w grupie i umiejętność wspólnego dochodzenia do wniosków.
- Stopniowo wzmacniają samodzielność i pewność siebie.
- Nabierają wprawy w wyrażaniu własnego zdania. Potrafią powiedzieć, co myślą, a przede wszystkim uzasadnić swoje stanowisko oraz odróżniać fakty od opinii.
- Uczą się bezpiecznie i bardziej świadomie korzystać z różnorodnych treści zamieszczonych w internecie.
- Rozwijają kompetencje cyfrowe.
- Kształtują umiejętność samodzielnego uczenia się.

Bibliografia

Bator E., (2016), *Jak pracować z tekstem? Czytanie ze zrozumieniem, interpretacja, tworzenie wypowiedzi*, Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe.

Białobrzeska J., Ordakowska-Szumiska B., Wierzbicka K., (2003), *Ja, Ty – My: Edukacja wczesnoszkolna. Klasa III*, Warszawa: Didasko.

Białobrzeska J., Ordakowska-Szumiska B., Wierzbicka K., (2010), *Ja, Ty – My. Poznaję świat i wyrażam siebie. Klasa trzecia, część 2*, Warszawa: Didasko.

Bruner J.S., (2006), *Kultura edukacji*, Kraków: Universitas.

Gruszczyk-Kolczyńska E., Zielińska E., (2013), *Nauczycielska diagnoza edukacji matematycznej dzieci. Metody, interpretacje i wnioski*, Warszawa: Nowa Era.

Palincsar A.S., Brown A.L., (1984), *Reciprocal teaching of comprehension-fostering and comprehension-monitoring activities*, „Cognition and Instruction”, 1(2).

Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 28 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej, Dz.U. z 2024 r. poz. 996.

Siwek H., (2004), *Kształcenie zintegrowane na etapie wczesnoszkolnym*, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej.

Snow C.E., (2002), *Academic literacy and the challenge of reading for learning about science*, „Science”, 298(5602).

Stanovich K.E., (1980), *Toward an interactive-compensatory model of individual differences in the development of reading fluency*, „Reading Research Quarterly”, 16(1).

Więckowski T. (red.), (2019), *Strategie uczenia się i nauczania. Poradnik dla nauczycieli*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji.

